

prvı učeníci

PRACOVNÝ LIST Č. 4

podnety k príprave na biblickú súťaž Biblická olympiáda 2019/2020
DIECÉZNY KATECHETICKÝ ÚRAD BRATISLAVSKEJ ARCIDIECÉZY

Jn 1, 40-51

Jeden z tých dvoch, čo to počuli od Jána a nasledovali Ježiša, bol Ondrej, brat Šimona Petra. On hneď vyhľadal svojho brata Šimona a povedal mu: "Našli sme Mesiáša," čo v preklade znamená Kristus. A priviedol ho k Ježišovi. Ježiš sa naňho zahľadel a povedal: "Ty si Šimon, syn Jánov, ale budeš sa volať Kéfas," čo v preklade znamená Peter.

Na druhý deň sa Ježiš rozhodol odísť do Galiley. Stretol Filipa a povedal mu: „Pod' za mnou!“ Filip bol z Betsaidy, z Ondrejovho a Petrovho mesta. Filip sa stretol s Natanaelom a povedal mu: „Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci, Ježiša, Jozefovho syna z Nazareta.“ Natanael mu vrazil: „Môže byť z Nazareta niečo dobré?!" Filip mu odpovedal: „Pod' a uvidíš!“ Keď Ježiš videl prichádzať Natanaela, povedal o ňom: „Toto je pravý Izraelita, v ktorom niet lesti.“ Natanael sa ho opýtal: „Odkiaľ ma poznáš?“ Ježiš mu vrazil: „Videl som ťa prv, ako ťa Filip zavolať, keď si bol pod figovníkom.“ Natanael mu povedal: „Rabbi, ty si Boží Syn, ty si kráľ Izraela!“ Ježiš mu odvetil: „Veríš preto, že som ti povedal: Videl som ťa pod figovníkom? Uvidíš väčšie veci ako toto.“ Potom mu povedal: „Veru, veru, hovorím vám: Uvidíte otvorené nebo a Božích anjelov vystupovať a zostupovať na Syna človeka.“

Odporúčaná metóda práce s Božím slovom: Wästerås ...

porozumenie

Ondrej nachádza Mesiáša a ide to oznámiť svojmu bratovi Šimonovi, ktorý sa o neho tiež zaujíma. Je nadšený a musí mu to povedať, podeliť sa o radosť z nájdenia pokladu. Mesiáš, Pomazaný, po grécky Christos, je ten, ktorý má uskutočniť všetky Božie prisľúbenia a očakávania človeka.

Ježiš pozrel na Šimona pohľadom, ktorý preniká až do srdca. Oslovil ho Šimon, hoci mu nikto nepovedal jeho meno, potom mu dáva nové meno, ktoré je zároveň poslaním Kéfas - kameň, skala. Evanjelista Ján uvádza aj preklady mien, pre čitateľov, ktorí už asi neovládali hebrejčinu (Rabbi Mesiáš, Kéfas).

Filip aj Natanael boli predtým učeníkmi Jána Krstiteľa. Po Jánovom svedectve o Ježišovi: "Hľa, Baránok Boží...", sa vybrali za Ježišom a nachádzajú u neho to, čo hľadali. Nachádzajú Mesiáša.

Natanael má v sebe predsudok, ktorý sa dotýka miesta pôvodu Mesiáša. Nazaret zrejme nebol dobrým a vzorným mestom. Nezdá sa mu, že by práve odtiaľ mohla prísť Spása sveta. Filip ho pozýva: „Pod' a uvidíš!“ Ponúka mu možnosť skúsenosti. Bolo ho treba priviesť priamo k Ježišovi.

Natanael sa stretá s Ježišom, znova tu nachádzame pohľad až do srdca, Ježiš ho chváli a Natanael nechápe, odkiaľ to vie, odkiaľ ho pozná.

Učitelia zákona často študovali Božie Slovo práve pod figovníkom. Môžeme sa podľa reakcie Natanaela domnievať, že išlo o niečo veľmi vnútorné a intímne, čo mohol vedieť jedine Boh a on sám. Možno práve preto nasledovalo úžasne vyznanie, ktorým predbehol dokonca apoštol Petra: „Rabbi, ty si Syn Boží, ty si kráľ Izraela!“

SLOVNÍK

Mesiáš - Kristus: v hebrejčine znamená Pomazaný, tento titul dávali v Izraeli kráľom a kňazom, lebo pred uvedením do funkcie boli pomazaní olejom, aby sa tak naznačilo, že ich vyvolenie a poverenie pochádza od Boha. V NZ sa titul Mesiáš vyskytuje iba v gréckom preklade Christós - Pomazaný a označuje jedine Ježiša z Nazareta. Oboje znamená to isté, teda pomazaný, len Mesiáš je po hebrejsky a Christós po grécky. Slovo Kristus sa stalo Ježišovým vlastným menom.

Kéfas - Peter: apoštol Šimon dostáva pri stretnutí s Ježišom od neho nové meno, ktoré naznačuje jeho poslanie. Má byť skalou Cirkvi, oporou svojim bratom vo viere, po aramejsky znie Kéfas, čo v preklade znamená skala, to isté meno sa po latinsky povie Petrus a po grécky Pétros. Význam je skala, ale aj kameň alebo bralo.

Galilea - severná časť Palestíny, na západ od Genezaretského jazera a pravého brehu Jordánu. Pochádzali odtiaľ apoštoli, Ježiš tu strávil väčšinu života. Obyvatelia Judey sa dívali na nich s pohrdaním, mali zvláštnu výslovnosť hrdelných spoluhlások, čo prezradilo aj Petra, keď chcel poprieť, že pozná Ježiša. Nachádzali sa tu aj mestá Betsaida a Nazaret.

Zákon a Proroci - Zákon, Tóra alebo Pentateuch bolo prvých 5 kníh Mojžišových (Genesis, Exodus, Levitikus, Numeri, Deuteronomium). Nazývali sa tak kvôli množstvu zákonov a usmernení židovského života, ktoré dal Boh ľuďom, aby ním upravoval ich správanie. Najdôležitejším je Desatoro. Proroci ohlasovali príchod Mesiáša. Ich proroctvá sa naplnili v Ježišovi.

Natanael má v sebe predsudok, ktorý sa dotýka miesta pôvodu Mesiáša. Nazaret zrejme nebol dobrým a vzorným mestom. Nezdá sa mu, že by práve odtiaľ mohla prísť Spása sveta. Filip ho pozýva: „Pod' a uvidíš!“ Ponúka mu možnosť skúsenosti. Bolo ho treba priviesť priamo k Ježišovi.

Lest', lesti - podvod, klamstvo, nepravda

Rabbi - hebrejsky učiteľ. Za Ježišových čias ho Židia používali ako čestný titul pri oslovovaní učiteľa, teda znalca Zákona. (aj rabbuni, rabboni)

Izrael - v NZ označuje národ, vyvolený Boží ľud, ku ktorému bol poslaný Ježiš.

Natanael - neskôr sa nazýva Bartolomej a patrí k Ježišovým apoštolom.

Syn človeka - Syn človeka, v svojom pôvodnom význame znamená jednoducho človek (Boh tak oslovuje proroka Ezechiela).

V Novom zákone sa ako o „Synovi človeka“ hovorí výlučne o Ježišovi. Tento výraz sa v NZ nachádza 88 krát. Titul „Syn človeka“ bol mesiášsky titul, vychádza z Danielovho proroctva 7:13-14: „Tento titul nepoužíva nikto iný, iba Ježiš, keď hovorí o sebe. Ježišovi bola daná moc a sláva i kráľovstvo. Keď Ježiš použil toto označenie, priradil tým k sebe proroctvo o Synovi človeka. Židom v tej dobe bol tento výraz dôverne známy a veľmi dobre vedeli, na koho sa má vzťahovať. Ježiš sa vyhlasoval za Mesiáša.“

súvislosti

k Jn 1,42: „Kto má uši, nech počúva, čo Duch hovorí cirkvám: Tomu, kto zvíťazí, dám zo skrytej manny a dám mu biely kamienok a na kamienku napísané nové meno, ktoré nepozná nik, iba ten, kto ho dostane“ (Zjv 2,17).

„Ježiš mu povedal: „Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov, lebo ti to nezjavilo telo a krv, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach. A ja ti hovorím: Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.“ (Mt 16,17-18)

k Jn 1,43-46: „Pristúpili k Filipovi, ktorý bol z galilejskej Betsaidy, a prosili ho: „Pane, chceli by sme vidieť Ježiša.“ Filip šiel a povedal to Ondrejovi. Ondrej a Filip to išli povedať Ježišovi“ (Jn 12,21-22).

k Jn 1,45: „Skúmate Písma, lebo si myslíte, že v nich máte večný život, a práve ony svedčia o mne“ (Jn 12,39).

„A nehovorím nič zvláštne, len to, čo predpovedali do budúcnosti Proroci a Mojžiš“ (Sk 26,22).

k Jn 1,46: „Oni sa divili a hovorili: ‚Skadeže má tento takú múdrosť a zázračnú moc? Vari to nie je tesárov syn? Nevolá sa jeho matka Mária a jeho bratia Jakub a Jozef, Šimon a Júda? A nie sú u nás všetky jeho sestry? Skadeže má toto všetko?‘ A pohoršovali sa na ňom“ (Mt 13,54b-57a).

„Ale iní namietali: ‚Vari z Galiley príde Mesiáš?! A nehovorí Písmo: ‚Mesiáš príde z Dávidovho potomstva, z mestečka Betlehem, odkiaľ bol Dávid?!‘ A tak nastala preňho v zástupe roztržka. ... Odvrávali mu: ‚Nie si aj ty z Galiley?! Skúmaj a uvidíš, že z Galiley prorok nepovstane‘“ (Jn 7,41b-43.45)

k Jn 1,47: „Lebo Židom nie je ten, kto je ním navonok, ani obriezku nie je tá, ktorú vidieť na tele, ale Židom je ten, kto je ním vnútri, a obriezku je obriezka srdca v duchu, nie podľa litery; a jeho chvála nie je od ľudí, ale od Boha“ (Rim 3,28-29).

k Jn 1,48: „Ved' v ňom si nás ešte pred stvorením sveta vyvolil, aby sme boli pred jeho tvárou svätí a nepoškvrnení v láske“ (Ef 1,4).

„Otče, chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so mnou tam, kde som ja, aby videli moju slávu ktorú si mi dal, lebo si ma miloval pred stvorením sveta“ (Jn 17,24).

k Jn 1,49: „Nabrali palmových ratolestí, vyšli mu v ústrety a volali: ‚Hosanna! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom, kráľ Izraela!‘“ (Jn 12,13).

„Pilát mu povedal: ‚Tak predsa si kráľ?‘ Ježiš odpovedal: ‚Sám hovoríš, že som kráľ...‘“ (Jn 18,37).

„Ale keď Ježiš spoznal, že chcú prísť, zmocniť sa ho a urobiť ho kráľom, znova sa utiahol na vrch celkom sám“ (Jn 6,15).

k Jn 1,51: „Jakub sa teda vybral z Bersabe a putoval do Haranu. Keď došiel na (isté) miesto, zostal tam na noc, lebo slnko už zapadlo. Zobral jeden z kameňov toho miesta, položil si ho pod hlavu a spal na tom mieste. I snívalo sa mu, že vidí rebrík opretý o zem a jeho vrchný koniec siahal až do neba a Boží anjeli vystupovali a zostupovali po ňom“ (Genezis 10,12).

k Jn 1,51: „Videl som v nočnom videní a hľa, v oblakoch neba prichádzal ktosi ako Syn človeka; prišiel až k Starcovi dní...“ (Daniel 7,13).

užívotnenie

Svedectvo o Ježišovi sa môže šíriť rýchlo ako oheň, keď nájde otvorené srdcia. Ondrej volá k Ježišovi Petra, Filip Natanaela. Aby sme vo svojich spolužiakov alebo príbuzných vzbudili záujem o Ježiša, je potrebné osobné svedectvo (slovom i skutkom). Ľudia zvyčajne príliš neveria pekným rečiam, ale keď uvidia človeka, ktorý žije inak, lepšie a hodnotnejšie ako oni, sú ochotní sa zamyslieť a počúvať, keď im budeš hovoriť o svojej viere.

Ježiš dáva Petrovi nové meno. Každé meno čosi znamená, má svoj význam. Ľudia v Ježišovej dobe chápali svoje meno ako poslanie. Snažili sa svojím životom uskutočniť to, čo ich meno znamenalo. Ondrejov brat Šimon do tejto chvíle nevedel, že mu patrí meno Kéfas, ktoré mu Ježiš dal. Ešte totiž nepoznal poslanie, ktoré mu Boh pripravil. Len Ježiš vedel o tom, aký plán má s ním nebeský Otec, a preto mu len on mohol toto nové meno zjaviť. Viem, čo znamená moje meno? Alebo čo znamená moje birmovné meno? Ako ho uskutočním vo svojom živote?

„Pod' a uvidíš!“ Filip ponúka Natanaelovi možnosť priamo sa stretnúť s Ježišom. Musel Natanaela priviesť priamo k Ježišovi. Ako môžu dnes ľudia stretnúť Ježiša? Napr. keď čítajú Sväté písmo, alebo keď sa rozprávajú s Bohom v osobnej modlitbe. A tiež ich môžeme priviesť k tým, ktorí už sú veriaci, aby videli, ako žijú. Keď budú vidieť ich pekný život, možno sa ich spýtajú, čo pre nich osobne Ježiš a viera znamenajú.

„Odkiaľ ma poznáš?“ „Videl som ťa prv, ako...“ Človek nič nepozná dokonale. Ani svojich najbližších, ba ani sám seba. Ten, kto nás pozná najlepšie, je náš Stvoriteľ. On na nás myslel prv, ako stvoril svet (por. Ef 1,4) a už vtedy sa z nás tešil a miloval nás (por. Jn 17,24). Ak sa chceme zmeniť, potrebujeme dobre spoznať sami seba. Aby sme sa mohli dobre spoznať, musíme si od Boha prosieť svetlo Ducha Svätého. On nás pozná dokonale, a predsa nás miluje. On nás vidí. A jeho pohľad je plný lásky.

Natanael najskôr nechcel ísť s Filipom za Ježišom, lebo mal predsudky voči Nazaretčanom. Predsudok je, keď mám už vopred voči niekomu alebo niečomu neodôvodnený záporný postoj. Keby sa bol Natanael rozhodol len na základe svojich predsudkov, asi by nikdy nebol stretol Mesiáša. My sa môžeme stretnúť s Ježišom v našich blížnych, ale nepodarí sa nám to, ak ich vopred posudzujeme a odsudzujeme. Kedykoľvek nám príde na um niečo zlé o iných, kedykoľvek zistíme, že sme si niekoho už kamsi „zaškatulkovali“, vzdajme sa tohto postoja a prosme Boha, aby nám v tomto človeku ukázal svoju tvár.

sebareflexia

„Ty si Šimon, syn Jánov, ale budeš sa volať Kéfas,“ čo v preklade znamená Peter.“ Pýtam sa Boha, aké poslanie mi Boh chce v živote dať? Som zvedavý, aké meno má pripravené pre mňa? (Zjv 2,17)?

„Toto je pravý Izraelita, v ktorom niet lesti.“ Krásne vyznanie, ktoré mohol Ježiš povedať, keď nazrel do Natanaelovho srdca! Čo by mohol alebo musel Ježiš povedať, keď teraz pozerá do môjho srdca?

modlitba

Pane Ježišu, tak ako každého človeka, aj mňa voláš po mene a tým mi dávaš konkrétne poslanie. Pomôž mi žiť moje základné poslanie, ku ktorému ma pozyvaš. Tým poslaním je vydávať svedectvo o tebe. Prosím o milosť, aby cez moje osobné svedectvo ľudia okolo mňa prejavili záujem o teba. Daj mi odvahu slovom aj skutkom svedčiť o tebe a tvojej milosrdnej láske. Amen.

Pane Ježišu, zmiluj sa nado mnou, daj mi čisté a milosrdné srdce schopné milovať tak, ako miluješ ty. Amen.

zapamätaj si

...povedal mu: „Pod' za mnou!“ (Jn 1,43)

Natanael mu povedal: „Rabbi, ty si Boží Syn, ty si kráľ Izraela!“ (Jn 1, 49)

kvízové otázky

1. Vyber správnu odpoveď

Sv. Evanjelista Ján píše, že „Slovo sa telom stalo...“ „Telom“ značí:

- A/ poslušným
- B/ nadradeným
- C/ človekom

Koho Židia vyslali za Jánom Krstiteľom s otázkou: „Kto si?“

- A/ kňazov a levitov
- B/ saducejov
- C/ veľkňazov a zákonníkov

Dvaja z učeníkov Jána Krstiteľa počuli svedectvo o Ježišovi z úst svojho učiteľa. Ich mená sú:

- A/ Peter a Ondrej
- B/ Ondrej a Ján
- C/ Jakub a Ján

Ktorí učenici pochádzali z Betsaidy?

- A/ Filip, Ondrej, Peter
- B/ Peter, Matúš, Tomáš
- C/ Peter, Filip, Matej

Ježiš povedal Natanaelovi: „Videl som ťa prv, ako ťa Filip zavolať, keď si bol pod:

- A/ olivovníkom
- B/ datlovníkom
- C/ figovníkom

Ján Krstiteľ krstil:

- A/ na západnom brehu Jordána
- B/ na ľavom brehu Jordána
- C/ v Betánii za Jordánom

Ján Krstiteľ povedal o Ježišovi:

- A/ „Hľa, Boží Baránok.“
- B/ „Hľa, Boží Syn.“
- C/ „Hľa, Mesiáš.“

Výrok: „Ja som hlas volajúceho na púšti: Vyrovnajte cestu Pánovi“ , povedal:

- A/ Jeremiáš
- B/ Izaiáš
- C/ Malachiáš

Ježiš dal Šimonovi nové meno Peter:

- A/ aramejsky Kefá, t. j. „Skala“
- B/ grécky Pétros alebo Pétra, z toho naše Peter
- C/ je to meno úradu

Odpovedz na otázky:

- Čo v prenesenom slova zmysle charakterizuje narážka na Jakubovo videnie?
- Čo značí obraz „Božieho Baránka“?

2. Doplň citáty:

Na počiatku bolo Slovo a Slovo

Všetko povstalo skrze neho

V ňom bol život a

A svetlo vo tmách svieti,

....., prišiel iba vydať svedectvo o svetle

Prišiel do svojho vlastného,

Lebo ak zákon bol daný skrze Mojžiša,

Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodný Boh, ktorý

3. Kto povedal komu

„Ja nie som Mesiáš.“

„Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte.“

„Na koho uvidíš Ducha a spočinúť na ňom, to je ten, čo krstí Duchom Svätým.“

„Čo hľadáte?“

„Našli sme Mesiáša.“

„Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci, Ježiša, Jozefovho syna z Nazareta.“

„Rabbi, ty si Boží Syn, ty si kráľ Izraela!“